

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ
од седмото продолжение на Стотата
седница
на Собранието на Република
Македонија,
одржана на 10 април 2002 година

Седницата се одржа во зградата на Собранието, сала за седници, со почеток во 12,20 часот.

Седницата ја отвори и со неа претседаваше Стојан Андов, претседател на Собранието на Република Македонија.

СТОЈАН АНДОВ:

Продолжуваме со работа по 100-та седница на Собранието на РМ.

Продолжуваме со расправа по точката 27.

Претставникот на Владата ако мисли да каже нешто, нека дојде, а ако не ќе го заклучам претресот. Соопштено му е дека во 11,00 часот треба да биде овде.

За збор се јави г-дин Слободан Даневски (не е тука)

За збор се јави г-дин Чедо Петров (не е тука)

Дали некој друг бара збор? (никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок.

1. Собранието на Република Македонија го усвојува предлогот за донесување на закон за избор на пратеници во Собранието на РМ.

2. Владата на Република Македонија го изготви и на Собранието ќе му достави Предлог на закон, при што ќе ги има предвид мислењата и укажувањата содржани во извештаите на работните тела и од расправата на седницата на Собранието на РМ.

3. Овој Заклучок заедно со извештаите на работните тела и стенограмските белешки од расправата на Собранието на РМ да се достави до Владата на РМ и до Министерството за правда.

Гласањето по овој заклучок, по овој предлог ќе го извршиме кога ќе се исполнат уставните услови за гласање. Сега неможеме да гласаме Сега ќе дадам пауза до 12,00 часот.

Ве молам сите пратеници во 12,00 часот да влезат овде и да можеме да гласаме.

(Паузата траеше од 11,15 до 12,20 часот)
(По паузата).

Продолжуваме со претрес по Предлогот за донесување на закон за избирачки список.

Тоа е точката 28.

Ќе мораме да работиме вака, за да може кога ќе се соберат колку треба пратеници, колку е неопходно повеќе од 61 и повеќе, тогаш ќе можеме да се вратиме да го усвоиме заклучокот по претходната точка. А, за да не губиме време, сега ќе треба да работиме.

Минуваме на точка 28 - Предлог на закон за донесување на закон за избирачки список.

Предлогот за донесување на закон и извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес.

За збор се јави министерот за правда г-динот Иџет Мемети.

ИЏЕТ МЕМЕТИ:

Почитуван претседателе на Собрание, почитувани дами и г-да пратеници, Јас уште на почетокот морам да кажам дека едно од најважните прашања на изборниот систем се однесува токму на избирачкото право, со кое се регулира од една страна кој има право да избира и од друга страна кој има право да биде избран. Според тоа, со избирачкото право се определува кругот на лицата кои учествуваат во процесот на изборите. Ова право, односно определувањето на избирачкото право односно на условите за неговото стекнување во регулативите односно во пакетот на формите кои ја регулираат оваа проблематика спаѓа во редот на најсложените изборни проблеми. Така што, јас ќе користам прилика и за известување на пратениците, да спомнам или да известувам за одредени работи кои вчера беа искажани на говорница на Собранието по однос на избирачкото тело во РМ, на кој начин тоа тело се формира односно од каде се црпат податоците за составување на избирачкото тело во РМ, впрочем, и во сите држави во светот и кој орган е надлежен за составување односно за подготвување на тој список на избирачи.

Уште на почетокот би сакал да нагласам дека не е институцијата Државен завод за статистика, туку е институцијата Министерство за правда и дека по однос на зацртување или запишување на лицата кои имаат избирачко право во избирачкиот список, податоците се црпат од единствениот избирачки список на граѓаните на РМ т.е. државјаните на РМ.

Заводот за статистика е само техничкиот односно оперативниот дел на работите што ги извршува и тоа како ќе ги добие од Министерството за правда, а Министерството за правда ги добива од МВР, затоа што таму се води евиденција по однос на државјаните на РМ. Со тоа што, ова не подразбира цел список на државјани на РМ, туку треба да се исполнуваат одредени критериуми, кои законот ги утврдува и согласно кои се составува избирачкиот список.

Реков дека определувањето на избирачкото право односно на условите за негово стекнување спаѓа во редот на најсложените изборни проблеми. При тоа, од посебна важност е определувањето на широчината на избирачкото право односно правото на глас. Ова прашање во РМ е регулирано со Законот, сегашниот Закон, Законот за избирачкиот список и избирачката легитимација, кој Закон беше донесен во 1996 година, а изменет и дополнет во 1998 година. Со овој Закон, се мисли на Законот сегашниот од 1996 година, за прв пат во РМ се воспостави електронско водење на единствениот избирачки список и се дефинираа избирачкото тело, што е основа за спроведување на сите избори во РМ. Сепак, по повеќегодишната примена на Законот се констатираа одредени отворени прашања кои не се нормирани или пак се нормирани, но оставаат простор за дилеми. Се размислуваше да се подготвуваат иземни и дополнувања на Законот за избирачки список, за избирачката легитимација, но од практична гледна точка снаоѓањето во веќе направените измени на Законот за избирачки список и избирачка легитимација, се ценеше дека е тешко. И, дека тоа создава забуни и недоследно читање на истите, поради што се пристапи кон изработка нов текст на закон, кој на денешната седница и за која точка, еве, отворивме расправа, се наоѓа пред вас како Предлог за донесување на нов закон за избирачки список, со нов наслов.

Во подготовката на законот за избирачки список беа вклучени експерти како од внатре, поточно од Правниот факултет и од Институтот за социолошки, политички и правни истражувања, така и од надвор, значи, од посебна важност треба да се спомне, освен државните службеници што работат во Министерството за правда, а специјалност им е оваа проблематика и Меѓународната фондација за изборни системи.

Со Предлогот за донесување на закон за избирачкиот список се

утврдуваат прашањата поврзани и тоа со дефинирањето на избирачкото тело во РМ, водењето на избирачкиот список како документ за утврдување на избирачкото право на граѓаните на РМ, исто така, критичниот момент на податоците во избирачкиот список за гласање, достапноста на податоците од избирачкиот список и постапката за заштита на избирачкото право.

Со предложениот текст на закон се предвидуваат и нови решенија по однос на содржината на посебните списоци, кои се изработуваат за гласање на лицата и тоа кои се на одслужување на воен рок или воена вежба и лицата кои се на издржување казна, затвор или кои се во притвор. Исто така, подготвувањето на заклучниот избирачки список преминува од надлежност на ДИК за избирачки список, во надлежност на ДИК, затоа што прво спомнатиот орган со предлогот кој го нудиме на Собранието, се предлага повеќе да не постои. Досега оваа постапка беше во надлежност на тој орган односно на Државната комисија за избирачки список која исто така ја формираше Собранието на РМ. На вакво решение се одлучивме по консултирањето на многуте закони и досегашното искуство на работата на државната комисија за избирачки список. Постоеното на оваа комисија се покажа понерационална, како во однос на надлежностите што ги има во сегашниот закон, така и на начинот на нејзината работа, така и од финансиски аспект. Во предлогот на законот нудиме доста нови решенија кои одат во насока на подобрување на избирачкиот список, кои одат во насока избирачкиот список да биде покомплетен, предлагаме нови начини на ажурирање на избирачкиот список, а во оваа прилика би го спомнал начинот кој досега го имаше сегашниот закон за избирачки список, според кој Закон граѓаните за да можат и тие да влијаат во тоа што значи подобрување или квалитет на избирачкиот список да можат и на друг начин тоа да го остваруваат. Сакам да кажам дека предлагаме нови решенија според кои ќе им се овозможи на граѓаните на РМ со помал напор ...

СТОЈАН АНДОВ:

Г-дине министри, ќе потрае излагањето, па ве молам за еден момент само, сакам да ги поздравам членовите на делегацијата на Парламентарното собрание на НАТО, кој е горе на галеријата, го следат вашето излагање и текот на седницата. Ве молам да ги поздравиме. (аплауз)

Извинете г-дине министри, повелете продолжете.

ИЦЕТ МЕМЕТИ:

Предлагаме, како што реков, нов начин според кој самите граѓани ќе можат да влијаат односно да придонесуваат кон подобрувањето на избирачкиот список, со тоа што наместо досегашните решенија според кои граѓаните биле должни или можеле да вршат увид во избирачкиот список само во подрачните единици на Министерството за правда, предлагаме друг начин кој е по транспарентен и поблизок до граѓаните, тие избирачки списоци да бидат изложени односно да бидат ставени на увид во сите, покрај оделенијата на Министерството за правда на целата територија и во сите населени места во РМ, при што тие ќе останат на увид 15 дена, каде што ќе можат граѓаните да видат дали се уврстени во избирачкиот список или пак ако има, без разлика, не само за упис во избирачки список, туку и за бришење или исправка на одредени грешки, да можат на непосреден начин да го остваруваат тоа право.

И, да не должам, во законот исто така од самиот наслов на предлогот кој го предлагаме, очигледно е дека насловот се менува и дека зборовите "избирачката легитимација", се бришат односно од крупните новини што ги предлага законот е бришењето или непостоењето на избирачката легитимација, како еден од документите за реализација на избирачкото право.

Со примената на избирачката легитимација се констатира дека постои помала заштита во постапката за реализација на избирачкото право и нивна злоупотреба од страна на избирачите. Ќе ги наведем само дел од причините кои беа основа за да го предложиме решението кое е пред вас.

1. Со примената на избирачката легитимација мора да се каже дека се подобри квалитетот на податоците во избирачкиот список и голем број на легитимации односно во голем број тој документ влијаеше да врши самите граѓани да вршат проверка на своите податоци и самите граѓани можеа да побараат измена на податоците во избирачкиот список.

2. Во постапка на реализација во РМ е проектот за нови лични карти. Оваа исправа се издава врз основа на евиденцијата на МВР, кое е база за изготвување на избирачкиот список. Ако

при гласањето избирачот стави отисок, како што предлагаме, на избирачкиот список, со што ќе докаже дека го остварил своето избирачко право, тогаш во постапката за утврдување на евентуалните или на злоупотребите на избирачкото право, полесно е да се докаже идентитетот на избирачот преку отисокот на прстот, а додека пак со легитимацијата тоа е потешко, од причина што може да ја употреби трето лице во име на друго лице.

3. По воведувањето на избирачката легитимација од парламентарните избори во 1998 година до овој период се испечатени голем број избирачки легитимации по основ на изгубени.

ИЦЕТ МЕМЕТИ: (Продолжение)

Се претпоставува дека и граѓаните кои не ја изгубиле избирачката легитимација, а од било кои причини во моментот ја немале, ја огласиле за неважечка и по овој основ им е издадена нова избирачка легитимација. Во овие случаи може да се злоупотреби избирачката легитимација, се губи континуитетот на евиденцијата на издадените избирачки легитимации.

Во Република Македонија постојат голем број на неподелени избирачки легитимации кои исто така оставаат простор за манипулации и за злоупотреби. Избирачката легитимација како еден од документите за остварување на избирачкото право не содржи слика за избирачот на кој таа се однесува. Не може да стане збор за легитимација кога со истата, кога со таа јавна исправа граѓанинот или лицето или избирачот не може да се легитимира.

Избирачката легитимација како еден од документите за остварување на избирачкото право, реков дека не содржи слика и не може да ја одигра таа улога.

Исто така, би сакал да ги истакнам и финансиските аспекти кои се една од причините поради кои е предложено Избирачката легитимација да биде укината. Со укинувањето на легитимацијата во суштина ќе се избегнат сите злоупотреби поврзани со нејзината употреба, како и целосно остварување на избирачкото право кое од било кои причини во моментот на гласањето не можеле да ја пронајдат легитимацијата, а граѓаните се запишани во избирачкиот список.

Сметам дека со донесувањето на овој закон ќе се постигне целта, а тоа е прецизирање на условите за формирање на избирачкото тело во РМ. Упростување на постапката за водење на избирачкиот список во државата. Определување на содржината на печатените изводи од избирачкиот список и посебните изводи од избирачкиот список. Прецизирање на роковите за изработка на избирачкиот список за гласање. И последно, јасно определување на органите за постапување по приговорите во постапката за измена или дополнување на избирачкиот список.

Господа пратеници, дозволете ми на крај да го кажам и следното дека навистина се надевам дека вашите дискусии ќе бидат конструктивни, а вашите предлози навистина ќе придонесат за подобрување на содржината на конечниот текст на Законот за избирачки список. Ви благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

Благодарам. - Молам, дали некој бара збор?

Има збор господинот Гештаковски.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Господине претседателе, почитуван министре, Кога на претходната расправа по Законот за избор на пратеници, кога зборувавме за изборниот модел, за изборните операции, секогаш сакавме да укажеме дека секој сегмент на изборната процедура на изборниот дел е многу важен и многу битен. Тоа е точно за да имаме фер и демократски избори, сите изборни операции мораме добро да ги согледаме, да ги усогласиме како би обезбедиле нормативно усогласување и овозможување на граѓаните.

Сега би сакал да искажам дека избирачкиот список е еден од основите за спроведување на фер и демократски избори, уредни, ажурирани, комплетирани, секој граѓанин да може да оди да се најде во избирачкиот список и да го остави своето право. Точно е дека во РМ во еден подолг период од преминот од еднoпартискиот систем во плурализмот имавме големи проблеми. Бидејќи во претходниот систем гласањето се вршеше по други основи, на други начини, можеме да укажеме дека во голем дел и по излагањето на министерот, во РМ имаме во голем степен ажурирани уредни избирачки списоци во кои граѓаните можат да го остварат своето право. Сметам дека пред

овој парламент, пред овој законодавен дом сега е прашањето да расчистиме различни изнесувања во јавноста одредени политички партии, дека избирачките списоци во РМ кои ќе служат како основа за гласање или единствениот избирачки список, врз основа на кој работната група работеше, врз основа на кој ги признавме проценките во тој дел изнесува 1.673.457 бирачи. Тоа е со проценка од состојба на 01.01.2002 година, во кој дел не се влезени нормално ажурираниот дел на оние кои ќе починат и на оние кои ќе наполнат 18 години. Овој парламен треба да ја расчисти таа дилема. Дилемата што се поставува тука е дали во избирачките списоци имаме виртуелни гласачи, 100.000, 150.000, бидејќи тие ќе се основаат и тоа прашање еднаш да го затвориме во РМ.

Би сакал на укажам на дискрапанцата која и на вчерашната расправа беше произнесена дека во РМ имаме 1.673.457 бирачи, а имаме 2.050.000 или 2.060.000 вкупен број на жители. Тоа е точно, но тоа се други операции, таа е логична за оние кои ја разбираат. За да објаснам наједноставно како е. Имаме општини во РМ во кои бирачите се повеќе од вкупниот број жители. Тоа е Косел или Општината од која потекнувам, тоа е Ресен. Во општината Ресен имаме голем број на иселеници и вкупното население на општината изнесува 18.700, а имаме 17.759 бирачи. Тоа е во делот во кој се отвора прашањето по Законот за попис. Во избирачкиот список во РМ влегуваат сите оние кои се државјани на РМ, кои наполниле 18 години и кои имаат деловна способност, независно каде се наоѓаат. Затоа е таа разлика кој сака да ја сфати и да ја разбсре. Другиот дел е во делот што би сакал најотворено да го расчистиме и за јавноста и за меѓународните посматрачи кои не можат да го сфатат ова и не можат да сфатат кога одредени претставници на политички партии велат дека во избирачките списоци имаме 150.000 дупликации, непостоечки, виртуелни гласачи, запишани за одредени манипулации.

Прво, да кажам дека не е точно, вчера беше изнесено дека избирачкиот список го прави Заводот за статистика. Пописот со избирачкиот список, барем за мене и оние кои ја познаваат оваа материја немаат допирни точки. Пописот е друга операција, за други потреби, ниту Заводот за

статистика го прави избирачкиот список. Избирачкиот список во РМ го прават надлежните органи, почнувајќи од МВР кој го храни Министерството за правда и постои ДИК која го заклучува избирачкиот список.

ВМРО-ДПМНЕ четири години е на власт. Четири години има министер за МВР, четири години во нивната коалиција имаат министер за правда, четири години е нивен претставник во Државната комисија за избирачки списоци и ниеднаш на овој Парламент не најдоа за сходно да искажат пред јавноста дека има дупликати. Можеби е точно да има, по цел свет се дозволува да има одредена неуредност, никаде во светот нема идеални избирачки списоци, но овој проблем мислам дека денеска треба да го затвориме. Во таа смисла и овој закон го надоградува тој дел. Решенијата во законот за кои зборуваше министерот одат во делот на право во избирачкиот список да бидат запишани оние државјани на РМ кои имаат важечки пасош и важечка лична карта. Тука ќе има одредени ажурирања и одредени отпишувања од избирачкиот список, особено на оние наши државјани кои се во странство.

Што би сакал да укажам на Министерството е делот што со новите измени во избирачкиот список покрај матичниот број, името, презимето, ќе биде татковото име и отисок. Кога зборувавме за Законот за избор на пратеници, кажавме дека начинот на гласање, бидејќи мора да биде хармонизиран, ќе имаме избирачки список во кој ќе биде упишан Н.Н. со сите генерални податоци и ќе има отисок. Кога граѓанинот ќе дојде да гласа и тој ќе има празна графа да стави отисок. Доколку господине министри немаме централен запис во избирачките одбори за чување на знакот, дали тоа ќе е отисокот, дали тоа ќе е потписот, дали компјутер или друго помагало да го идентификуваме отисокот кој во избирачкиот список го ставил или доколку се определиме за потпис. Ако го немаме тоа, тогаш не можеме на самото место да ги контролираме избирачите. Можеби може да послужи понатаму доколку избирачкиот одбор, учесниците, партиите утврдат дека одреден гласач под име Н.Н. гласал за друго име, тогаш тоа може да служи само за кривична одговорност, но нема да има многу ефикасност во остварување или повреда на избирачкото право или еден да гласа за друг. Бидејќи централните записи на

отисоците стојат во МВР роковите за жалби се многу кратки, па треба да се бараат, па треба стручњаци да го утврдуваат, така што во овој тип на гласање кое се употребува во основа е потребен тој т.н. централен запис за чување на знакот во кој ќе се оствари моментална идентификација и ништо не е спорно. Тука треба да се размисли, инаку ваквата регулација за гласање која во основа ја намалува можноста за фалсификат ќе служи само за кривична одговорност на тој што злоупотребил. Точно ќе имаме докази дека отисокот на Н.Н. не е тој за кој се претставувал и ќе имаме кривична одговорност и согласно Законот за избори и согласно Кривичниот законик.

Во секој случај да кажам дека треба да се поддржи законот, но со одредени измени за избирачки список, односно сега и поранешниот закон за избирачки список или избирачка легитимација се напушта досегашната пракса за избирачка легитимација.

Би сакал да укажам дека избирачката легитимација одигра една голема улога во РМ за ажурирање. Прв пат граѓаните на РМ добија одреден документ кој претходно беше врз основа на покани се повикуваа, сега со законот е регулирано со јавен повик. Би сакал на Министерството за правда или на Владата да укажам на еден друг проблем, граѓаните на РМ од 1998 професионалци, таа само го потврдуваше она што го даваа надлежните органи со свој параф дека е заклучен избирачкиот список и ДИК сметам дека во целиот пакет на надлежности и оваа надлежност може подобро да ја врши, а Министерството за правда е единствен орган кој треба со своите подрачни единици да врши ажурирање на избирачките списоци и на граѓаните да им овозможи секогаш увид дали е запишан или не е запишан како и промените.

Во тој дел е добро решението што се подржува и понатаму со овој и со претходниот закон дека на политичките партии треба да им се даваат изводи од Единствениот избирачки список, односно онаму каде имаат кандидирано свои претставници. Тука има два проблеми кои во досегашниот развој на изборните процеси во РМ се воочени како недостаток. Мора да се воведат ригорозни казни за претставниците на политичките партии да не смеат да ги држат изводите од избирачките списоци на самиот ден на

гласањето на местото и да вршат евиденција на гласачите. Со ова го повредуваат правото на тајност на граѓаните. Тие можат да служат за пропаганда, за барање на бирачите, за убедување во своите програми, но политичките партии треба да потпишат кодекс, бидејќи тоа претставува голем проблем. Знаете, на едно избирачко место 6-7 посматрачи, па избирачкиот одбор, па сите застанати со изводите и заокружуваат. Сметам дека во тој дел не е добро решението во законот, бидејќи записите се на ЦД-ромови од избирачките списоци за извод да се плаќаат политичките партии. Изборите се скапа работа, мора да имаме пари и средства и секоја политичка партија која кандидирала, сега врз основа на одреден регион, бидејќи мора на регион, треба да им се дадат изводите од избирачките списоци бесплатно. Сметам дека тоа е забелешка, не е голем трошок, но има мали политички партии, па да не правиме разлика меѓу големите кои можат да платат, па да се обесправени во еден дел, бидејќи и тие треба да спроведуваат своја кампања.

Понатаму, стручните работи да, уште овој изборен процес би требало да го води Заводот за статистика, бидејќи Министерството за правда не е опремено, но сметам дека за идните изборни процеси треба да имаме, она што зборуваме, професионализација, целосна компјутеризација на промените на избирачките списоци да го води Министерството за правда и во таа смисла да се исклучат сите други органи кои во основа се користат само за техничка поддршка и би сакал Заводот за статистика да врши само техничка обработка на податоците, а Заводот за статистика нема врска со ниеден друг закон туку само со пописот, тоа е посебна операција, граѓанинот со наполнети 18 години, со деловна способност има право да бира и добро е во овој дел за избирачките списоци дали во преодните одредби да ставиме еден дел за посебни изводи да се прават за раселените лица во РМ доколку не успееме да ги вратиме, да ги реинтегрираме до денот на гласањето.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:
(продолжение)

Тоа е обврска која што се прави за затворениците, како што се прави за војниците и добро е во овој дел Законот да пронајде друг начин на гласање на оваа категорија која предвреме треба да гласа а тоа е хендикепираните лица и навреме

треба да се вршат изводите за да можат избирачките одбори навреме да ја завршат таа операција.

Сметам дека во оваа фаза треба да се подржи, оди кон подобрување, но со целосно разгледување и давање на решенија гласачите на Република Македонија да бидат во избирачкиот список, да знаат кога гласаат и на кое место гласаат и да излезат да го дадат својот глас неприморани, неприсилени од гласањето покрај обврската што претставува свечен чин.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Има збор г-динот Ѓорѓи Спасов.

ЃОРЃИ СПАСОВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги пратеници, со денешниот предлог закон за донесување закон за избирачките списоци на некој начин оди во историјата на досегашната избирачка легитимација. Во основа како што е предложен законот, како што кажа и колегата Гештаковски за СДСМ е прифатлив, меѓутоа, сакам да ве потсетам дека во 1998 година, кога се донесуваше Законот за избирачки легитимации тогаш во Македонија се сметаше дека еден од најважните инструменти за дополнителна контрола на избирачките списоци за евентуално спречување на можното фалсификување на изборите исто така може да биде и поведувањето на избирачка легитимација. Тоа мислење го делеше и Советот на Европа и бројните советници од странство кои што ги имаше Министерството за правда. Истовремено, ни беа покажани такви инструменти, како што се во Франција, во Грција и во многу други држави во Западна Европа, некаде со фотографии, некаде без фотографии, на некој се ставаше печат за време на изборите, некаде не се става печат за време на изборите, меѓутоа, тоа беа истовремено еден инструмент на граѓаните за учество на изборите. Нормално избирачките легитимации кои што беа печатени во 1998 година не беа според мое длабоко убедување било каква причина за сомнеж во фалсификувањата на изборите кои што настанаа во 1999 година и 2000 година. Напротив, неподигнатите избирачки легитимации од страна на граѓаните кои што во тоа време беа во странство, а за чие име некој ги наполнил избирачките кутии и ги заокружил нивните имиња на избирачките списоци беа напротив клучниот доказ за фалсификувањето на изборите за време на претседателските избори па и подоцна во време на локалните избори. Нормално,

потоа се случи за да се прикрие едно кривично дело и друго кривично дело кое што се состоеше од крадење на преостанатите избирачки легитимации на подрачните единици на Министерството за правда, во Гостивар и Тетово кои што нормално со оглед на тоа што го извршија оние кои што тогаш всушност ја имаа поддршката од власта не се откриени ниту до денеска, ниту се казнети за целата таа работа.

Оттаму, можеби решението што денеска се предлага во Законот за укинување на избирачките легитимации, да почнеме да ставаме отисок секој што ќе дојде на избирачкиот список и истовремено да бидеме прскани со мастило кое што ќе трае 24 часа за да не може една иста личност да се појавува на изборите ќе биде еден од механизмите за заштита од тој вид на фалсификување на изборите. Меѓутоа, во Македонија не се голем проблем, или не се речиси никаков проблем избирачките списоци. Јас сум длабоко уверен од времето уште кога бев министер за правда па и сега дека избирачките списоци во Македонија се во ред. Добро е што со овој закон Министерството за правда се определува како надлежно Министерство за водење на избирачкото список плус државната изборна комисија за избирачките списоци и што тоа ќе има можност токму податоците што ќе ги добива од Министерството за внатрешни работи од Статистика и од граѓаните во време на увидот на списоците да ги врши потребните корекции на избирачките списоци, а тоа значи додавање или бришење за оние лица за кои имаме информации врз основа на јавниот увид во избирачките списоци. Македонија, не е статистички неорганизирана земја.

Македонија има релевантни податоци и проблемот со бавноста на добивањето на резултатите пред се од подрачните единици на Министерството за внатрешни работи за умрените или за оние кои што по разни основи се преселиле од местото, а истовремено не ги промениле адресите итн., се работи на меѓусебна комуникација меѓу министерствата која што со подобро организирање на државната администрација може да се извади.

Втора работа, главните фалсификувања на изборите кои што настанаа и за кои што имаше најголем број на приговори, а што може да се провери врз основа на приговорите што беа поднесувани на судовите не се случи толку заради двојното појавување на лица на избирачките места, или пак за имањето на поголем број

на избирачки легитимации со кои се гласа на повеќе места, иако имаше за време на локалните избори еден случај во Охрид каде што всушност беа фалсификувани лични карти на луѓе кои што се отсутни од Македонија а на нивно место дошле други да гласаат, затоа што избирачките легитимации беа само уште еден контролен механизам покрај личната карта или пасошот за идентификација на оној што доаѓа. Не можеше никој да добие избирачка легитимација доколку тој не беше во избирачкиот список и доколку тој немаше матичен број кој што се поклопува со оној што му беше во матичниот список и адресата што ја има на личната карта. Приказната за дупли лични карти, она што се случуваше на изборите претставува само еден многу минимален процент кој што убеден сум не влијае суштествено врз резултатите од изборите.

Главниот начин на фалсификување на изборите беше во тоа што всушност можеа да бидат наполнети кутиите во одреден број на избирачки места особено во последните 2 часа, или последниот час пред затворањето на кутиите и да бидат заокружени лица кои што воопшто ниту требало да покажуваат лични карти, ниту требало да покажуваат избирачки легитимации, ниту требало да имаат лични карти, ниту требало да бидат присутни во државата и кое што можепе единствено да се провери потоа врз основа на реалното присуство на тој тип граѓани во државата, било да се тие трајни иселеници од државата или да се во странство по разни основи. вие се сеќавате, полнењето на кутиите во поедини избирачки места каде што процентот на излезени избираници се докажување дека е меѓу 98 ит.н. број 102% се случување таму каде што всушност луѓето беа заокружувани по ред независно од процентот на избирачите. За тоа, не ни беа виновни избирачките легитимации, тоа не можеше да го спречат избирачките легитимации, ниту пак на некој му беа потребни избирачки легитимации. Избирачките легитимации помогнаа во случаите каде што имаше одсвив од 95 до 102%, а беа подигнати вкупно од Министерството за правда само 75 до 80% од избирачките легитимации да се покаже дека всушност фалсификатот е извршен во рамките на тие избирачки места.

Оттаму, сакам да кажам уште еднаш дека СДСМ ги поддржува измените на овој закон. Сметаме дека со овој закон ќе се направи уште еден обид за спречување на фалсификувањето по основа на т.н. двојно

гласање од страна на некои лица кои што гласале на повеќе места, како што тоа се прави во земјите со средна статистичка евиденција, но уште еднаш би сакал да потсетам дека вината за фалсификувањето најмалку беше во избирачките легитимации и да изразам една надеж дека откако Македонија ќе го преброди овој проблем во изведувањето на изборите најверојатно еден ден ќе се врати на избирачките легитимации како валиден документ кој што го користат современите, западноевропски земји како единствен документ за гласање во рамките на тие земји.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Има збор г-динот пратеник Данило Глигоровски.

ДАНИЛО ГЛИГОРОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги.

Јас би сакал некои работи да спомнам во врска со Предлогот за донесување на закон за избирачки список, посебно во оној дел кој што неколку колеги пратеници го истакнуваат како момент во кој што на некој начин се бара оправдување или се обидуваат да ја убедат јавноста дека во гласачкиот список нема од повеќе гласачи. Таа работа ја правдаат луѓето на што се отселиле а биле запишани и затоа има вишок на запишани. Ако се потсетиме на праксата на спроведување на изборите или ако се запрашаме дали на некои избори што се спроведуваат во демократските земји постои можност на самиот ден на изборите да се запишете на гласачкиот список, да го додадат вашето име и така да гласате. Одговорот е не. Нема такви избори. Само еднаш се случиле тие избори и се случиле во Македонија.

Гласачкиот список во 1994 година имаше околу милион и 400 илјади гласачи, меѓутоа, тука сега отворено да проговориме дали е факт дека на денот на изборите во 1994 година, кога се додржуваа и претседателски избори, дали е тоа факт дека 156 илјади гласачи се допишаа. Да или не? Одговорот е да. Тогаш беше дозволено да се допишат и потоа ако ја земете анализата што вчера ја кажав, 1.670.000 сега запишани, а тогаш биле 1.400.000; 120.000 ученици средношколци, 280.000 основци; ќе излезе дека, затоа што на таа бројка треба да ја додадете и бројката на недозапишани, затоа што не отишле од осмо одделение во средно а бебињата од 0 до 7 години ќе излезе дека дури и со објаснувањето што го давате дека има

одреден број и иселени, ги има во списокот, ама иселени се, па затоа е таа дискрапанца. Практично ќе забележите дека списокот од 1994 година со 156.000 допишани на денот на изборите почнува да носи во себе дискрапанца од околу 150 илјади. Ние работевме во 1998 година со тие списоци и секоја година природниот прираст на населението околу 30-тина, 25-до 30 илјади се додаваа, во 1998, 1999 и 2000 година. Тоа можете да го проверите. Значи, на денот на гласањето во 1994 година, додадени се виртуелните гласови. Тогаш имавте потреба во прв круг да биде избран вашиот кандидат итн. Не можете да избегате од тој пат. Тогаш беше дозволено, во ниедни структури во светот нема на денот на изборите ако те немало во список, тогаш им текнало и ќе те допишат во список. Е, тогаш беше дозволено 156.000 допишани гласови. Од тој момент почнуваат виртуелните гласачи во РМ. Тоа ние си го влечкаме во секои избори, тие допишани, 30.000, 30.000 итн. Значи, тоа е едниот дел кој што едноставно не знам со кои факти можете да го побие бидејќи не можете да кажете дека не се допишаа тогаш.

Меѓутоа, ако некој сака да навлезе и да проба дури на некој начин и емпириски, можеби не научно, со бројки да покаже дека нешто не е во ред овој список што го имаме и сега и што го имаме сите овие години по ред. Дали би можел, дали постои некоја метода научна, или емпириска со која што би можело на некој начин ние да речеме дека сепак нешто не е во ред со списоците.

Имаме список кој што се генерира на електронски начин, на компакт диск, односно се чува во компјутери и таму за секој гласач го има единствениот матичен број. Единствениот матичен број подразбира и датумот кога е роден гласачот. Дали може да направиме анализа на староста на гласачите во РМ. На старосната распределеност на гласачите во РМ. И, дали би можеле да ја споредиме таа старосна анализа со други држави. Кривата на големи бројки кажува дека без разлика дали е гласачкиот список во Македонија или е во Франција, кривата на дистрибуција е иста. Кривата на дистрибуција од прилика е како Гаусова крива, дел од Гаусова крива. Дали е во Македонија, дали е во Франција без разлика каде е, може ако е помладо населението поголем да е пикот, меѓутоа кривата е гаусова крива. Сега, ние имаме податоци добиени односно во гласачките списоци, сме рекле ајде да видиме дали тој закон за големите броеви по однос на

дистрибуцијата важи и во Македонија. Ако е се во ред тогаш таа дистрибуција ќе мора да биде иста. Ако не е во ред нешто поинаку ќе изгледа таа дистрибуција. Во Македонија не изгледа така како што е во другите земји. Во Македонија кривата е грбава. Едновременно мислевме дека најверојатно тие виртуелни гласачи се стари луѓе. Грешка направивме тогаш кога така мислевме, затоа што стар човек не може пет шест пати или десет пати да појде на 10 различни места, ама релативно средновечен човек има сила и енергија во него да појде на неколку гласачки места да гласа. Ако е со една лична карта Трпе Трпески, а на другата Климе Климеvски, меѓутоа, тој треба да биде и на едната и на другата лична карта, од прилика ако има 40 години да биде и на едната и на другата лична карта 40 години. И тогаш по анализата на старосната структура во овој список што го имаме добиено од Министерството за правда треба да видиме има ли дискрапанца или нема? Има ли, некакви чудни работи што ги нема во другите држави. Многу едноставно. Имате луѓе експерти и во СДСМ, напрвете ја старосната анализа на гласачките списоци и ќе ја видите оваа крива која што има пикови и тоа многу карактеристични, чудни пикови. Нешто е чкарт во тој список. Ние не успеавме да ги исчистиме. Каде ќе го најдете човек кој што добил некакво си име во милион и пет-шест стотини илјади и да го исчистите од тој список. Во 1998 година нашата партија бараше наместо гласачки легитимации воведување на спреј. Тогаш не беше дозволено спреј, овие избори ќе биде воведен спрејот. Еден од начините да се избегне можноста да се гласа два пати е употребата на спреј.

ДАНИЛО ГЛИГОРОВСКИ: (Продолжение)

Генерално, гласачкиот список, односно Законот за избирачки список го поддржувам. Има некои решенија што, навистина ми се бендисуваат, како на пример дека може да се добие изводот во електронска форма, бидејќи така можете да правите секаква анализа. Компјутерска анализа и на старосна структура, на пол, случајно да не отстапува од статистичкиот добиен број на половна распределеност итн. Можете многу убави анализи да направите кога го имате гласачкиот список во електронска форма, избирачкиот список.

Тоа се моите забелешки. Во начело ќе го поддржам овој закон.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г. Данило Глигоровски.

За реплика се јави г. Ѓорѓи Спасов.

ЃОРЃИ СПАСОВ:

Иако не бев спомнат, иако не сакам, исто така, да ја земам улогата на министер за правда, во врска со избирачките списоци, меѓутоа сакам да кажам дека би имал разбирање за овие ставови на Глигоровски односно за неговите сомневања во однос на избирачкиот список ако тој денеска беше во опозиција. И, ако вистина сака да го тврди тоа ако беше во опозиција, како што опозицијата во 1994 година бараше изговор за сопствениот пораз во тоа што биле допишувани избирачките списоци и тоа што избирачките списоци со до 1998 година не биле воопшто средени како што треба.

Меѓутоа, 1998 година немаше право за допишување на списоците. 1998 година избирачкиот список, кој што беше заклучен им беше даден неколку пати на проверка на политичките партии во онаа форма во која што се појави на изборните места.

Избирачките списоци 1998 година беа апсолутно прифатени како релевантни од страна на сите политички партии што учествуваа. Врз основа на таквиот избирачки список однесе победа ВМРО-ДПМНЕ, Демократската алтернатива и Демократската партија на албанците што потоа направија владина коалиција, за која што победа ние сметавме дека е остварена на легитимни избори.

Оттаму, ако има некакви проблеми во избирачкиот список од 1998 година што можат да се докажат со некаква Гаусова крива или не знам што, тогаш тоа веќе не е проблем на опозицијата. Тоа е многу сериозен проблем на власта. Тоа е многу сериозен проблем на оние кои решиле со така зголемените вештачки и не знам што избирачки списоци да одат на претседателски избори и збор да не проговорот за мааната во нив, со така вештачки зголемените избирачки списоци да одат на локални избори и збор да не проговорот со нив, сега, евентуално, пак да прават сомнение врз избирачките списоци наместо тоа да го прави опозицијата, тие и да велат дека ни се потребни некакви не знам какви анализи за да може да се дојде до валиден избирачки список во Република Македонија. Па, направете го тоа господо. Вие сте власт. Министер за внатрешни работи е Љубе Бошковски. Директор на

Заводот на статистика е сопругата на г. Новковски. Министер за правда е исто така од редот на владината коалиција. Кој тоа сметате дека треба да го направи? Треба сега опозицијата да земе да се занимава со таа работа и да ви каже на вашиот избирачки список на кој што е одговорно Министерството за правда и другите има вишок на виртуелни личности кои се провлекуваат од некаква 1994 година?

Според тоа, не знам дали има некој кој ве ограничува тоа да го направите? Или пак и натаму сега вие, иако сте задолжени за избирачкиот список ќе треба да барате некаков изговор во лошиот избирачки список или во некакви виртуозни личности за потоа да најдете изговор, некаков изговор за резултатите од изборите?

Оттаму, не заради тоа што учествувам во начинот да дојде Македонија до вистина избирачки список што ќе ја изразува избирачката популација, туку што мислам дека и со избирачката легитимација и со целиот труд што се вложуваше да дојдеме до коректни избирачки списоци, Македонија денеска располага со коректни избирачки списоци. Ќе ви кажам за една друга метода што вие веројатно не сте имале прилика исто така да ја компарирате, странците кога доаѓаат во овој вид на земји како што е Македонија и кога сакаат да проверат дали на избирачки список има поголем или помал процент на гласачи од она што треба да го има, ги споредуваат со полнолетното население во соседни земји во кои се одржуваат избори.

Во Македонија, процентот на гласачи што се наоѓаат на избирачкиот список не е понизок од процентот на полнолетното население во Бугарија, во Романија, во Хрватска, во Србија или во било која од другите земји. за нив тоа е еден параметар да знаат дека не постојат некакви драстични разлики во едното или другото. Друго е процентот на полнолетното население меѓу различните етнички популации. Во вчерашната дебата околу Законот за изборите Ризван Сулејмани изнесе една теза дека Албанците во Македонија со 25 пратеници во Парламентот не се процентуално застапени толку колку што се застапени во населението, односно застапени се со процент од околу 20%. Меѓутоа, заради старосната структура на албанското население во Македонија, тие во полнолетното население во Македонија,

според официјалните статистички податоци, учествуваа со 19,2%, затоа што имаат млада популација и структурата на полнолетното население се одразува на изборите и во преварањето на гласовите добиени од полнолетно население во мандати. Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г. Ѓорѓи Спасов.

За реплика се јави г. Данило Глигоровски.

ДАНИЛО ГЛИГОРОВСКИ:

Репликата се однесува во овој дел, бидејќи беше кажано - вие сте на власт, направете нешто, исчистете ги.

Значи, чистење по имиња, по презимиња е неможно да се направи во милион и шесто, да најдеш 150 илјади. Но чистење може да се постигне со спреј. Две години по ред, на два избори 1999 и 2000 година немаше употреба на спреј. На овие избори ќе има употреба на спреј. Велите - направете нешто да се исчисти. Еве правиме. Предлогот на закон вчера го дискутиравме каде има употреба на спреј. Значи правиме нешто за да се исчисти тој вишок што е уфрлен во 1994 година.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г. Данило Глигоровски.

Повторно за реплика се јави г. Ѓорѓи Спасов.

ЃОРЃИ СПАСОВ:

Господине Данило Глигоровски, спреј за време на изборите се применува само во оние земји каде не постои организирана држава. Бидете убедени дека спрејот и наметнувањето на идејата за спрејот во Македонија, само заради тоа што Меѓународната заедница оценила дека овде државните институции што ги водат избирачките списоци, политичките партии и власта што ги организираат изборите не можат едноставно да се однесуваат така како што се спроведуваат изборите во сите цивилизирани земји со демократии во развој или развиена демократија, каде што се гласа апсолутно без спреј, без мастило или се гласа со избирачки легитимации или било каков документ за сопствена идентификација. Оттаму, немојте спрејот и прскањето со мастило на прстите да ни го продават како дострел на демократијата во Македонија. Тоа е само заради искуството на Меѓународната заедница со фалсификување на изборите за време на претседателските избори и со насилствата и фалсификувањата што беа во време на локалните избори. Тоа е, апсолутно

враќање назад и нит тоа ќе го прифатиме. Апсолутно не го негираме, затоа што во Македонија, очигледно, се покажа дека нема друг начин освен и со тој начин да се обезбеди спречување на изборите бидејќи тоа беше применето единствено во Косово, во Босна и низа други држави каде што заради војната, реално ниту статистиката, ниту Министерството за внатрешни работи, ниту пак Министерството за правда може да направи реален број на населението што треба да гласа, што може да гласа и што ќе излезе да гласа.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г. Ѓорѓи Спасов.

Втора реплика за г. Данило Глигоровски.

ДАНИЛО ГЛИГОРОВСКИ:

Спомнавте Босна, Косово, велите таму немаше статистика, немаше точни податоци и затоа таму беше употребен спрејот. Ги спомнавте исто така и другите земји каде што тоа никаде не се употребува. Точно е тоа, во тие земји таму никогаш се немаат спроведено избори на кои што на денот на изборите се допишувале гласачи. И, бидејќи во овие земји што ги спомнавте, Босна, Косово, немаат добри списоци и бидејќи и во Македонија немаме добри списоци, ќе го употребиме спрејот. Во оние земји што ги спомнавте, таму никогаш се нема случено 100-150-200 години демократија на денот на изборите да се допишуваат.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г. Данило Глигоровски.

За збор се јави г. Илија Лазаров.

ИЛИЈА ЛАЗАРОВ:

Почитуван
потпретседателе, почитувани министри, колеги пратеници, Очигледно дека во изминатите години на владеење на СДС и воопшто на комунизмот на нашата држава многу работи се закашкани. И, точно како што кажа, ако не се лажам, вчерашната дискусија еден од дискутантите на СДС, дека не испаѓа, според нив, како што кажуваат, не е виновен тој кој го подметнал пожарот, туку тој што го пријавил пожарот. Во овој случај пожарот кој го подметнал? Јасен е подметнувачот. Пироманот е јасен тука кој е?

Многу работи кога реков дека се закашкани меѓу другото мислам и на избирачките списоци, заробените девизи, ТАТ, стечајните работници што сега кутрите тие им се затворени фабриките, уништени, запустени, ограбени,

фрустрирани, изманипулирани до бесвест. Демек, виновни се сегашната власт, не се виновни тие тогаш што го довеле до ова дереќе овој народ. Демек, добро е, ако оваа власт си оди и ако дошле тие на власт што го направија ова цело гласно дело во Македонија.

Меѓу другото, како што гледате, оваа власт без страв оди на средување и на избирачките списоци преку спреј. Ако ние имаме такви катастрофални избирачки списоци, ако на денот на изборите 150 илјади луѓе добиваат право да гласаат само и само господинот нивни предлог Киро Глигоров да стане претседател и да ги добијат изборите, а целата опозиција да ја пратат сургун, 4 години да немаат фактички опозиција и без срам да владееат тоа време, без срам и покрај 200 и повеќе илјади собрани потписи за референдум.

Мислам дека не е среќно избран спрејот. Но, е едно од решенијата што сепак, ако не друго, барем нема да дозволи некој 2 пати да гласа. А, дали некој ќе има право да гласа и дали некој ќе гласа за некој друг отсутен од државата, тоа не знам. Ќе зависи од избирачките одбори и од комисиите. Меѓутоа, два пати сигурно дека некој нема, да има право да гласа, што евидентно се случуваше. Да најдеш 150 илјади ново вметнати имиња, инсталирани во избирачките списоци, се насмеа тука еден, ама е буквално во милион и пол како да бараш игла во стог слама. Постојат, тоа не е случајно направено и не е бесмислено направено. Тоа е криминално направено од учени луѓе, од писмени луѓе.

Кога дискутиравме на една од претходните седници, рековме дека тој и тој бил голем стручњак и ќе е штета ако не го искористи власта. Да, ама ако тој работи против власта, ако сака да ја исмеа, да ја запустити, тој може тоа многу професионално да го направи и никој да не го открие.

Затоа, го поддржувам овој Предлог на закон, ќе гласам за него.

Не е некое среќно решение, но е подобро решение од постојното.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г. Илија Лазаров.

За реплика се јави г. Ѓорѓи Спасов.

ГОРГИ СПАСОВ:

Се согласувам со г. Лазаров дека за лошото владеење на ВМРО-ДПМНЕ овие години е виновен СДСМ. Само што сакам да го потсетам, тој заборава да ги спомене исто така и Османлиското ропство на Македонија и фашистичката окупација. Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г. Горѓи Спасов.

За реплика се јави г. Гештаковски.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Господине потпретседателе, во моето изјаснување и во општиот претрес по Предлогот на закон јас покренав едно многу битно прашање. Од оваа расправа, од овој Парламент треба да се излезе со едно конкретно јасно и чисто прашање дали во избирачкиот список во Република Македонија, сегашните заклучени 1.673.457 бирачи се во ред, се ажурни избирачките списоци, заклучени од надлежните државни органи, од Државна комисија, од Министерството за правда или тие не се ажурни и се смета дека тие се неуредни. Ако тоа го заклучиме, тогаш ќе имаме нерегуларни избори, јас укажав, работната група што работеше на изборниот модел што утврди 6 регионални изборни единици по 20 мандати, со ист број на бирачи или приближно ист број, еве имаме региони. Различно ќе ги добиваме мандатите. И ако заклучиме дека избирачкиот список не е ажурен, е фалсификуван, без разлика во овие 4 години што било тешко, господо, господо, како што се запишуваат, така се отпишуваат. Само треба да има докази. Треба да донесеме заклучок за Предлог - законот за избирачки список, Министерството за правда, Владата на Република Македонија да го ажурираат избирачкиот список, да отпишат се што е фалсификувано, што е виртуелно. Не знам зошто е тоа толку комплицирано. Се запишал некој, многу паметен, некој не е паметен не може да ги отпише?! Тука е министерот. Треба да се изјасни пред овој Парламент дали избирачкиот список во Република Македонија, без разлика, прв пат ги слушам овие аргументи за 1994 година, но нови други аргументи се изнесуваат.

1994 година, господо, беше дозволено согласно Законот да се допишуваат. Што сакате да кажете, само симпатизерите на СДСМ се запишуваат? Сите се запишуваа кои

учествувавме. Сите политички партии ги носевме. Немавме, кажав во дискусијата, ажурирани избирачки списоци. Сите оние кои не беа во избирачкиот список имаа право, врз основа на документ, да се потсетиме, подрачните единици на МВР работеа. Оној кој нема, кој беше вратен, тоа беше основно уставно право да може да гласа. Знаете, опозицијата тогаш викаше, на нас кои бевме тогаш на власт, зошто не им дозволувате на граѓаните. Се крена политички маркетинг на самиот ден на гласањето. Се даде наредба на самиот ден на гласање да се отворат подрачните единици, бидејќи опозицијата се оневозможувала нејзините симпатизери да гласаат. Отидоа да вадат лични карти, се повикуваа службениците, сите подрачни единици се отворија за да можат да гласаат. Која е таа теза сега што по никој основ не држи?

Имаме ажурни избирачки списоци - немаме ажурни избирачки списоци. Министерот за правда е должен, повикан е да го каже тоа. И, ако не, ќе предложам заклучок да се ажурира. Која е пречката во една држава да не може да ажурираат избирачки списоци, биле со исто име и презиме?! Наједноставно. Нема логика. Не со криви или со прави да се објаснува, нема логика Александар Гештаковски да е запишан 5 пати, па со различна година на раѓање. Имаме изводи господо. Ние спроведовме мнозински, номинални. Сите, штабовите и во Скопје и Ресен и Куманово и Штип, ги поминувавме сите политички партии и нивните штабови. Еден по еден ги наоѓавме, сите. Ги убедувавме да гласаат. Кому сакаме да кажуваме?

Точно е дека има одреден дел државјани кои се одамна иселени. 1930, 1933, 1935 година, го имаат зачувано државјанството. МВР мора да ги даде во избирачките списоци.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

(Продолжение)

Ако треба да се најде одредено лице во матичната евиденција, а истото не е заведено во матичната евиденција, дали во матичните служби или во Министерството, не може да се најде. Тоа го најодговорно тврдам. Затоа треба да размислуваме како развиените земји и во овој дел да го направиме тоа, ако тоа е можно. Да дадеме една забелешка на министерот за правда, сите оние кои во последните десет години се иселени по нивно барање, може да се пријават да гласаат. Таква мерка ни е потребна за да

ја исклучиме онаа дискрапанца која постои меѓу вкупниот број на жители и во избирачкиот список.

Инсистирам г-дине потпретседателе, министерот за правда да стави крај на оваа расправа и пред овој законодавен дом да каже, врз основа на негови сознанија, врз основа на неговото работење и на претходните министри и на сите органи, дали постои намерно фалсификување и злоупотреба на избирачките списоци за да после четири години опозицијата на позицијата и наметнува и тоа ќе се решело со отисоци. Тоа нема никаква врска. Во Република Македонија знаете како се спроведуваат изборите, со исклучок на одредени региони. Набљудувачите, политичките партии воведоа контрола. Па ние кога бевме кандидати ни бараа лична карта, претставниците на ВМРО-ДПМНЕ.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г-динот Александар Гештаковски.

За збор се пријавил г-динот Томислав Стојановски.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Денес ќе говориме за еден инструмент од кој ќе се тргне и ќе се дојде до исправно гласање, а тоа е избирачкиот список. Ние, користејќи ја положбата, позиција и опозиција, секој има своја визија од каде застанува и мисли дека е многу паметен и каже нешто ново надвор од избирачкиот список.

Дали тој список е направен добро или лошо, има право секој да се сомнева во него. Битно е сомнението да не биде на страна на осомничениот, по право на тој што се сомнева туку право на осумничениот. По оваа правна логика јас ќе се повикам на една институција, создадена положба во тој избирачки список и сега оние кои ја критикуваат нека се позаангажираат да ги откријат тие места каде се направени тие фалсификати и да престанеме со тоа да се расправаме.

Меѓутоа јас вчера реков и правев разлика измеѓу одредени колеги кои застапуваа право дали има фалсификат или не, средство за заштита на избирачкото право.

Еден од дискутантите наведе дека воведувањето на спрејот се води во земји без демократија, во земји каде нема власт, или е безвластие и спомна само една држава и една нерегулирана односно составен дел на Србија, Косово.

Ве молам, носам директно сознание и како учесник во парламентарните избори на Србија на 3 јануари 2001 година. Таму се воведоа спреј, не затоа што немаме организирана држава, не затоа што немаме власт, не затоа што имаме фалсификувани списоци, не затоа што така требало да биде. Беше направено за заштита на избирачкото право.

Знаете ли, кога се предложи тој спреј во Собранието на Југославија односно во Собранието на Република Србија кои беа противници на тоа. Тие беа ЈУЛ и СПС, последица на бивши комунисти. Они беа противници, па сега и овде противници се баш тие тие што се последица на комунистите. Замислете сега, од што се плашат.

Дали едно средства за заштита на опозиција му штети. Се препукуваме дали се исправни или не исправни, ажурни или не ажурни избирачките списоци. Тие се направени, реков и порано. Се направени, какви се такви се и оној кој се научил на систем на тркач, го користи. Дошол до едно право и сега му е многу тешко, од тој број, дали е еден, два или три проценти, на ниво на државата, со кои што се служеле, ќе се откријат и нормално е да се противи на таква работа, да не прифаќа, да не прави нарушување на своето таканаречено гласачко тело секогаш говорат, ние победивме, вие сте помал процент, ние ќе се вратиме на власт. До избори сите се на власт. После избори само еден. Ако се повеќе тоа е веќе коалиција. Говорам еден затоа што мислат тие дека само СДСМ е тој што треба да се врати на власт. Луѓе, знаете ли во еден тим што има? Има напад и одбрана. Организиран напад е полош од организирана одбрана. Сега позицијата секогаш се брани од налет на опозицијата. Тие сакаат да одиме со тркачи. Сега тркачите ќе ги лишиме. На кој начин? Не можат да се јават повторно да гласаат. 48 часа тој ќе биде гласачки обележан, ќе биде позитивен на апаратот и не може да оди каде сака да гласа. Ќе гласа еднаш колку што му дава и Уставот. Секој граѓанин има право на едне глас.

Јас имам еден човек, во 1994 година кој се појави во Куманово на пет избирачки места, сосет ми е тој имаше пет лични карти со пет имиња со различни години на раѓање и гласаше пет пати. А еве штом инсистирате да кажам како се вика, тој се вика Илија. Благоја Стојковски многу добро го знае кој е тој

Илија. Сега он е свесен дека Илија не може да му трчи пет пати на гласање. Мора да го брани Илија. Мора да вика што ќе ни е спреј. Илија е првоборец. Илија е тој и тој, но не може да гласа.

Сега говорам за инструментот за заштита на правото на гласање, за заштита на правото на избор, за еднаквост, а не за нецивилизираност, не за недемократија. Замислете, ќе беше нецивилизирано ако тој спреј ги бележеше само гласачите на СДСМ, а другите не. Пристанувам и јас да бидам одбележан. И јас не можам да бидам тркач, затоа што имам уставно овластување односно право само на еден глас. Затоа да не се занимаваме со маргинални работи. Имаме право на еден глас, средство за контрола.

Колегата Гештаковски ме наведе на едно конкретно размислување околу избирачките легитимации и оние известувања што беа.

Избирачката легитимација имаше за цел да ги замени барањата на граѓаните да се појават на гласање и тие завршуваат во канти поради тогашната власт преку општинските курири, преку други курири кои место да им ги разнесат на луѓето они ги фрлаа во канти.

Сега дојде избирачката легитимација како доказ за известување, односно за место каде ќе гласа. Меѓутоа таа избирачка легитимација имаше друг начин, друго својство, да се оневозможи некој да гласа ако му ја нема. Затоа, пак ќе го повикам г-динот Благоја Стојковски. Во Куманово во сите легитимации се собираа од страна на негови тркачи, да не можат да гласаат, или да гласаат под контрола.

Се покажаа и тие легитимации како неподобни, како средство за манипулација.

Затоа велите нема легитимација, нема ништо, имаме исправа која говори за идентитет како човек, а тој човек има право на еден глас и ние во овој момент поради многу околности, имавме војна во соседството, имавме војна овде, па ако била последица, тоа што Ѓорѓи Спасов го кажа, поради воени состојби кои настанале таму, па и ние имаме овде војна г-дине Спасов, па ни треба спреј затоа што тој спреј, токму тие кои ја заговараа и водеа војната, нив да ги обележиме.

(Со седницата продолжи да раководи Стојан Андов, претседател на Собранието на Република Македонија).

СТОЈАН АНДОВ:

За реплика се јавува г-динот Ѓорѓи Спасов.

ЃОРЃИ СПАСОВ:

Пријатели ми сугерираа што е можно повеќе г-динот Томе Стојановски да го изведуваме на говорница и да говори затоа што што повеќе тој говори тоа е во интерес на СДСМ. Затоа си го земам правото за реплика.

Прво многу ми е драго што во обидот да наведе барем една демократска земја која што го употребува спрејот за гласање ја наведе Србија од режимот на Милошевиќ. Очигледно неговите критериуми за демократија се Србија од режимот на Милошевиќ.

Втората работа што всушност сакаше да ја каже овде на говорница, а тоа е многу интересно. Изгледа власта во Македонија е единствената власт во светот што се плаши од тоа дека опозицијата ќе ги фалсификува изборите. Секаде во светот опозицијата е таа што бара и предлага мерки за заштита од можните манипулации на власта, која што располага и со избирачки списоци, која што има контрола и врз полицијата и т.н., па и врз избирачките одбори во голема мера. Одтаму манипулација е дека СДСМ не го прифаќа обележувањето на луѓето со мастилото. Нашиот став е само тој дека деградација на политичкиот систем до која дојде заради владеењето на ВМРО-ДПМНЕ, ние тоа го прифаќаме.

Инаку во времето на Милошевиќ, што тој милува да го дава како пример, сакам да ви кажам дека Милошевиќ заради бројните фалсификати прет тоа со кој се одржуваше на власт, беше принуден да го прифати тоа мастило и да биде воведено како начин за контролирање на начинот на гласањето, како што и Владата на ВМРО-ДПМНЕ реално е принудена од Меѓународната заедница дури да излезе со сопствен предлог за употреба на мастилото за да се епречи фалсификувањето за кое имаат информација меѓународните институции.

СТОЈАН АНДОВ:

За реплика се јавува г-динот Томислав Стојановски.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Прво благодарност на г-динот Ѓорѓи Спасов што СДСМ, толку голема сила падна, да има само поткрепа во Томе Стојановски, тој е еден човек. Тој не може да биде толку јак СДСМ да му биде еопонент, односно да му биде еподржувач и за тоа на Томе Стојановски гради рејтинг. Браво. Јас си признавам дека навистина вредам. Ако никој друг јас ќе си признаам затоа што имам една структура организирана од 50 и повеќе години под систем на комунизмот, па сега дошло Томе Стојановски ќе биде тој кој ќе ги подржува и ќе им прави рејтинг. Тоа е благодарност идоволно признание за мене.

За другиот дел, јас реков дека Милошевиќ ги беше изгубил изборите, на власт беше друг, друг ги водеше изборите и го воведо спрејот односно мастилото, токму поради СПС и ЈУЛ, затоа што тие беа изградени фалсификатори, имаа систем на тркачи. И овде кажувам СДСМ во Македонија има систем на тркачи. Тој спреј е против системот на тркачите, а не против СДСМ, или против македонскиот народ, туку против системот на СДСМ за водење на избори.

Дали некој е на власт или не, кој прави фалсификати, кој ги прави не законски не фер изборите. Јас вчера кажав, од редот на СДСМ овде сстана со сила еден и кажа јас на илајда луѓе им дадов по сто марки за да вршат законитост на избори. На кој ќе му падне на памет тоа да го направи. Па нека е и СДСМ, тоа е глупа работа. Сега одеднаш овде да ми продаваат демократија и да се втемелат на плеќите и на личноста на Томе Стојановски. Видете колку се силни.

Луѓе, разберете, сто лати ви кажувам. Вие имавте камиони, имавте ципови и кола без регистрација. Вие имавте кола без возачи. Вие доведовте момче од Кочани платено за сто марки. На него при влезот во рабата имаше остатоци од зрното со кое бил погоден. Значи не било пукано на него на растојание подолго од 30 сантиметри. Зарем тоа дете дојде таму да прави ред на изборите, зарем не му е срам СДСМ. Ние повеќе не се занимаваме со пијаници, со дрогираши. Систем на владеење на пијанство е многу тежок систем.

СТОЈАН АНДОВ:

За реплика се јавува г-динот Ѓорѓи Спасов.

ЃОРЃИ СПАСОВ:

Јас признавам дека г-динот Томе Стојановски е поголем талент кога ги води седниците, отколку кога зборува на говорницата, меѓутоа и вака не е лош, па би сакал во врска со тоа што го кажа само да ни каже како тоа ние имаме кола без возачи и ако тоа не е точно, ако ние немаме кола без возачи, значи се она друго што го кажа е лага.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Г-дине Спасов, јас десет пати говорев што значи кола без возач. Вие дали седевте на уши или на задникот, неznam. Меѓутоа говорев дека на снимките ги немаше возачите ваши што ги покажувавте на вашите телевизии, а не дека биле без возачи. Многу е јасно и разбирливо. Незнам што може да биде, ако некој признае дека дал сто марки за да дојде некој за да учествува на изборите да биде донесен со тие возила, а тоа да биде друг, не ја разбирате основната работа. Возачите не беа снимени, а не да биле без возачи возилата.

СТОЈАН АНДОВ:

Реплика бара г-динот Макрадули.

ЈАНИ МАКРАДУЛИ:

Реплицирам до Илија Лазаров и до Данило Глигоровски.

Прво, само за потсетување, денес сме 10 април 2002 година, за тие што се во некое погрешно време.

Втора работа, го разбирам хендикепот на г-динот Лазаров што мисли дека наоѓањето на исти луѓе со различни години и пол е игла во сноб сено, бидејќи така му кажал Данило Глигоровски. Од компјутерски аспект проверката на такви луѓе е полесна задача на факултетот за прва година.

СТОЈАН АНДОВ:

Ја разбравте ли репликата? Добро.

За реплика се јавува г-динот Благоја Стојковски.

БЛАГОЈА СТОЈКОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги пратеници, сакав, бидејќи ме спомна во својата дискусија Стојановски по име Благоја, дека познавам некој човек кој гласал на пет гласачки места, и дека тој човек се викал Илија. За да не биде нејасно, морам да му кажам на потпретседателот кој е адвокат, секој човек има име и презиме. Требаше да

каже Илија, инаку познавам некои илјада илиевци. Требаше да каже име и презиме. Познавам некои, од Куманово имаше најголем првоборци во НОБ, и познавам некои седумстотини илиевци. Требаше да каже, име и презиме Илија тој и тој, и уште една работа, бидејќи излезе во Куманово освен што имаме име и презиме имаме и еден обичај скоро сите што се кумановци имаат надимак.

БЛАГОЈ СТОЈКОВСКИ: (продолжение)

Тој ми рече Благој Белчо, да, јас сум Благој Белчо, а тој е Томислав Стојановски - Далавера. Такви се нашита прекари и по тоа не знаат во Куманово.

Во однос на некое гласање во Средорек, сакам уште еднаш да кажам дека нема почесни во гласање од тоа население кое живее во Средорек. Меѓутоа, сакам да го потсетам потпретседателот дека гласањето во Липково за претседател, во кое тој активно учествуваше, се постигна еден процент од 103%. Јас математика знам, завршив и таков факултет, меѓутоа, над 100% не постои, дури и во една држава западно од нас во времето на владеење на еден режим каде имаше 99%, ама 103% гласање немаше. Во тој регион исто така имаше бодене во с. Ваксинце каде што беше избоден човек со шрафцигер, меѓутоа, тој што избодне не доби никаква кривична пријава. Сакам да кажам дека после вакви настани нормално е во една држава каде има бодене, каде се избодени набљудувачи, или каде што има убиства дека е потребно да се воведат спреј. Лично како човек се залагам да го има тој спреј, а она што е политичко дека спреј се воведува во недемократски држави, тоа не можам да го поречам или нешто друго да кажам. Таму каде што се воведува спреј, Меѓународната заедница дава оценка дека демократските процеси не се на потребно ниво.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор г. Тито Петковски.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Најважно е што констатиравме дека во возило без возач може да се стои само во место, не може да се оди напред. Јас сум за тоа сепак да тргнеме напред.

Ја чувствувам одговорноста на сите пратеници бидејќи ова прашање на е едноставно, туку има многу значајни политички импликации, и претпоставувам дека ова што беше шеговито кажано до сега е со единствена

цел да направиме закон по кој ќе можеме да вршиме фер и демократски избори.

И да кажам неколку зборови за законот, сакам навистина да го прашам г. Данило Глигоровски, кого го почитувам и како стручњак за компјутери и како човек кој логично размислува за многу работи, барем во досегашната практика, дали навистина е убеден дека не може да се ажурира список на 1.600.000 избирачи за 150.000 граѓани. Нека се повторуваат тие по име и презиме, мојот колега овде рече дека има извод од матична книга на родени, дата на раѓање, место и тн., зарем навистина е голема филозофија, мојот колега Јани Макрадули исто така кажа тие да се стават на компјутер и да се провери дали се работи за иста личност.

Второ, исто така мислам дека е апсурдна тезата да се говори дека ние овие избори ги правиме со спреј за да ги ажурираме избирачките списоци. Ние избори правиме за сосама друга работа, да се види како граѓаните имаат однос кон власта и се разбира да изберат одговорна власт, која што во име на граѓаните ќе ја води државата. Според тоа, ние правиме избори за да ажурираме избирачки списоци. Во членот 4 став 2 сме рекле дека избирачкиот список задолжително се ажурира, па тогаш се оди на избори, што значи сакале или не не можеме да побегнеме од одговорноста избирачките списоци да се ажурираат и да се види каде се крие - дали се крие опозицијата или власта бега од одговорност. Мене ми се чини дека ова е сепак некоја чадна завеса зад која може да се кријат евентуално утре фалсификуваните избори. Избори не може да фалсификува опозиција, избори може да фалсификува само власт. Вчера и денес расправавме за законот за избор на пратеници. Таму сите избирачки органи се со сооднос 70:30 државната изборна комисија во корист на владеечката структура или избирачките комисији или избирачките одбори каде што односот е 2:1, 3:1. Според тоа власта е во позиција да ги фалсификува изборите, меѓутоа, власта има и обврска да создаде се изборите да бидат фер и регуларни.

Нешто што исто така дава шанса да се ажурираат списоците, што е овде во законот, а сакам да сугерирам некое поинакво решение на министерот за правда за членот 16, каде што стои обврска сите граѓани да одат и увид во избирачките списоци да вршат во подрачните единици во Министерството за правда, што мислам дека не е вред. Ако

Англија пред 150 години списоците ги истакнувала во Црквите каде што луѓето оделе на увид, ние имаме подобри места, или месните заедници или улиците односно скверовите каде што луѓето се собираат, каде што можат да сугерираат и за своите податоци, меѓутоа, и за податоците на своите соседи за кои знаат дека не се тука, дека се надвор, починати или исчезнати, не се движат во тој свет. Значи има многу подобри начини кои не го навредуваат човечкото достоинство и да проверат да се ажурираат списоците. Но интервенцијата односно сугестијата повеќе ми беше на тоа дали навистина не сме во состојба како држава со сите софистицирани средства што ни стојат на располагање и со современи средства за комуникација да дојдеме до ажурираме на избирачкиот список.

СТОЈАН АНДОВ:

Релика за г. Данило Глигоровски.

ДАНИЛО ГЛИГОРОВСКИ:

Ова прашање јас би го свел во прашањата што сметам дека се конструктивни и интересни и прашањето може да се разгледува во смисла дали е тешко да се провери или да се исчистат списоците, па прифаќам ваква реплика или дебата јавно преку говорницава. Не се работи за тоа дали Данило Глигоровски или г. Тито Петковски ќе го најдете на едно место на списокот и потоа едноставно со програма која ја пишуваат во прва година, а можеби уште во средно образование да провери и да го пронајде истото име уште на едно место и да го исчисти. Не се работи за тоа бидејќи тоа е многу едноставно. Значи, се работи за евентуално системски вградена грешка, како што спомнав, еве, можеби не се согласувате вие од 1994 година, која што може да се уочи само преку дистрибуцијата на возраста. Имено, сега јас имам 34-35 години, значи, постоеше еден таков сомнеж кај нас кога бевме опозиција дека тогаш е направен одреден фалсификат, меѓутоа, сепак не до толку провидно направен во смисла ако јас Данило Глигоровски на едно место сум гласал под име Данило Глигоровски, на друго место ќе одам и пак ќе гласам под име Данило Глигоровски, туку дека таму ми издал органот за внатрешни работи документ со име во кој можеби ќе се викам Глигор Данаиловски и ако сум 34 години, ќе имам лична карта со 35 години или тука некаде. Тоа е она што може да се провери многу тешко системски, практично не

постои компјутерски начин, освен овој начин за кој зборуваше некој од пратениците тука, значи начинот да можете вие да оставите отисок на прстот, ама тој отисок нд како да биде електронски обработен и тогаш, без разлика дали јас сум Глигор Данаиловски, или Данило Глигоровски ќе се покаже истиот палец. Сега до некаде тоа се прави со спрејот, бидејќи не ви дозволува да гласате. Инаку, тешко е. А дека е можно да има потврда токму вака како што велам јас, од прилика ако треба јас да гласам на неколку места, секако, не толку провидно направено да гласам само со името Данило Глигоровски туку со слични имиња без буквата "в" или со буквата "в", ќе имам слична лична карта, бидејќи јас не можам да имам лична карта со податок дека сум стар 60 години, туку нормално дека ќе имам 34 или 35 години. Значи, куршлусот или вметнупањето на старосната граница на таканаречениот шетач се гледа во таа крива што не е Гаусова како кај сите земји, туку кај нас има прилично рогови. Инаку, сега немаме доволно време да се формира комисија или работно тело и од позицијата и од опозицијата. Така е во Англија. Таму постои тело задолжено 4 години, тие ништо друго не работат, платени се од кралицата односно од нивната Влада таму, и ништо друго не работат, туку улица по улица ја чешлаат цела Англија, секако, си имаат дистрикти и постојано пишуваат и допишуваат, бришат или ставаат во списокот. Можно е во овој гласачки список да се воведат и такво тело, во тој правец да се размислува, па за изборите во 2006 година или другите да имаме исчистени списоци. Вака не може со технолошки или со компјутерски програм, доколку имињата се различни.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор г. Тито Петковски.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Тогаш може ли да се размислува во насока дека власта навистина не е способна да ги ажурира избирачките списоци за наредните парламентарни избори, односно дали власта објективно не е во состојба да го исполни членот 4 став 2 од законот што се предлага.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор г. Исмет Рамадани.

ИСМЕТ РАМАДАНИ:

Господине претседателе, почитувани колеги,

Слушајќи ги дискусиите, а имајќи го пред себе и Предлогот за донесување на Законот за избирачкиот список заклучив во себе дека треба да дискутирам со тоа што би кажал дека овој пат добро е што изборната регулатива поаѓа од Министерството за правда, а добро е што Министерството за правда министер за правда е претставник односно човек од ПДП, затоа што од последните избори најгоркото искуство што го имаме го имаме ние како ПДП. Вие од различни партии и групации имавте можеби и тепање, раноти и претепани, меѓутоа, ние како партија имавме и убиени. Така, со плема одговорност е нашиот приод кон изготвувањето на овие закони, со самиот факт што имаме едно искуство, барем да помогнеме и да го искористиме сиот потенцијал, интелектуален и политички, па и меѓународното искуство, да можеме да предложиме на некој начин, се разбира и преку Владата, закони кои ќе ни овозможат барем во однос на рамките на изборната регулатива да имаме одредби кои овозможуваат до некаде фер и демократски избори. Меѓутоа, и понатаму иако со консултации со работни групи и експерти, кои се направени во рамките на Министерството за правда и со други кои навистина сакаат да придонесат овој пат, повторувам овој ппт во РМ, затоа што крајно време е да има чесни и демократски фер избори.

Во овој случај, кога зборуваме за Предлогот за донесување на закон за избирачкиот список мислам дека добро е што се откажуваме од избирачките легитимации, затоа што тие избирачки легитимации се толку злоупотребени. Можеби ќе звучи смешно, но се сеќавам кога бев дете, кога крадевме грозје и го стававме "од маица, така се носеа тие легитимации под маица, со мали деца за да се уфрлат во тие избирачки куќи односно избирачки места. И така беше, тоа не може никој да го побива затоа што навистина така беше.

Исто така, добро е што и спрејот на некој начин се употребува, затоа што еве и самите велите, без разлика кој беше на власт или носители на власт во одредени коалиции, едно време СДСМ сега ВМРО-ДПМНЕ, но едно е сигурно дека ние како ПДП, а јас зборувам и како претставник на пратеничката група, не ја имавме таа можност до крај да имаме контрола врз тие избирачки

списоци, и од тие повторувања што вие ни ги кажувате сега низ дискусии добиваме и ние искуство дека тогаш кога мислевме дека навистина можело нешто такво да се случи, сега веќе сознанијата се потврдија дека еден гласач гласал по неколку пати во неколку градови и тн.

Но верувајте, кога ги слушам и дискусиите, иако има добри правила во овој закон што се предлага и кој е во фаза на донесување, останува мојата дилема, моите сомнежи а веројатно и во мојата пратеничка група дека самата таа огромна желба која е присутна за да се остане на власт или да се добие власт, се плашам дека ќе проработи најдобриот мозок, најдобриот ум, најдобрата технологија за некоја нова манипулација. Навистина знам дека ќе се ажурираат не само избирачките списоци, ќе се ажурира се што е знаење, дали е тоа компјутерско или нешто друго, пак да се најде начин да нема фер избори, затоа што гори таа желба за власт, затоа што преку таа желба за власт, граѓаните, луѓето видоа дека да имаш политичка функција, тоа е најдоброто што денес може да се има тоа е најдоброто што денес може да обезбеди егзистенција и нешто подобро од другите.

Затоа, моето размислување кое неколку пати сум го кажал како идеја, но ние се плашиме, премногу сме сензибилни, премногу сме чувствителни дека ако некој друг ни ги организира изборите и ни обезбедува фер и демократски избори, ние тогаш се фаќаме за тоа дека дека го губиме тоа што е наш интегритет. А каков интегритет на државата ќе имаш ако се повторува три-четири пат да немаш фер и демократски избори, односно најзначаниот чин на демократијата не се спроведува во последниве години во Република Македонија, така што и понатаму лично мислење имам и присталица сум на тоа дека, сепак, некој друг треба многу поактивно да ни ги организира изборите. Не велам дека не треба ние да учествуваме едно такво организирање како координатори, меѓутоа, мислам дек, тоа ни е императив, затоа што барем еднаш треба да заклучиме после едни избори дека еве барем овој пат имаме фер и демократски избори.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор министерот за правда г. Иџет Мемети.

ИЏЕТ МЕМЕТИ:

Бидејќи бев повикан неколку пати да одговорам на некои прашања поставени од страна на пратениците, чувствувам за потребно да дадам одредени појаснувања.

Факт е дека во Република Македонија, до донесувањето на законот за избирачки список и избирачка легитимација, што предлагаме да се донесе нов, односно сегашниот кој е донесен 1996 година, до тогаш постоеше можност избирачите да можат со покажување одредена документација да гласат и на самото избирачко место и да бидат внесени во избирачкиот список дополнително.

ИЏЕТ МЕМЕТИ: (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Факт е и тоа дека од 1996 година, со донесувањето на Законот, беше воведен избирачкиот список да биде на магнетна лента, односно на електронски начин да се води.

Беа поставени неколку прашања по однос ажурирањето на избирачкиот список. Сегашниот закон се обидува со тоа да го направи со новите измени, се обидува да биде поефикасно и подобро. Не случајно и во сегашниот закон и во законот кој го предлагаме да стои дека избирачкиот список перманентно во текот на целата година да се ажурира. И тоа на два нивоа, односно на два начина.

Првиот е по службена должност, органите кои се должни тоа да го прават, го прават два пати годишно.

Вториот е теоретски постои можност секој ден во сите 360 дена, колку ги има во годината да може да се ажурира списокот, но по барање на граѓаните. Со тоа сакам да кажам да ги отфрлам сомнежите дека избирачкиот список од година во година во Република Македонија станува се поквалитетен и поажурен. Ве уверувам дека навистина избирачкиот список се ажурира перманентно и правиме обиди, наоѓаме нови решенија, нови можности, или идеи, кои предлагаме да бидат донесени во законот, се со цел, да имаме што поажурен избирачки список.

Беше спомнато дека не треба избирачкиот список да биде ажуриран, односно објавен само во подрачните единици на Министерството за правда. Сегашните решенија јасни во воведното излагање ги кажав дека правиме обид во сегашните решенија да биде објавен, односно даден на увид при секое гласање, дали се тоа локални избори, претседателски

или парламентарни, граѓаните, ако го изгласаме новиот закон кој го предлагаме, граѓаните ќе имаат можност пред секои избори 15 дена избирачкиот

список да го имаат, најпросто речено и наједноставно во своетосело во центарот каде што се собираат.

Инаку, навистина избирачкиот список од електронското воведување 1996 година па натаму, перманентно се ажурира и добива секоја година и секој месец добива во квалитет.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор господинот пратеник Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги,

Јас се пријавив од поодамна. Сега по ова што го кажа господинот Мемети, како министер за правда, мислам дека нема долго да зборувам, а искрено да ви кажам, малку сум охрабрен од ова тој што го зборуваше, затоа што, ако работите се насочуваат во насока во која тој го даде уводното излагање, сега работата ќе биде добра. Мислам дека напорот е искрен, меѓутоа, она што ме плаши, како член на ова Собрание, е дали господинот министер ќе издржи во напорите што овде ги презентира со изборниот закон за политиката на спроведување на тој закон од страна на Владата и ресорот, затоа што она што го зборуваат колегите од ВМРО-ДПМНЕ, овде кои се присутни, а кои мислам дека се дури инвол-вирани во процесот како тим од страна на таа партија односно пратеничка група за овој проблем, особено тоа што го говорат господинот Данило Глигороски, па дури и тоа што потпретседателот на Собранието господинот Томислав Стојановски го говореше, ме исплаши да помислам дека тие притисоци можат да станат кобни, во врска со тоа какви избирачки списоци ќе имаме.

Инаку, јас сум од оние луѓе кои веруваат дека избирачките списоци, доколку некој не сака да ги политизира и доколку некој не сака со нив да прави алиби за се и сешто, се најтехничката работа во светот. Мислам дека треба Македонија да прекине да се однесува импотентно и инфалтно на ова да не може да ги соопшти имињата и презимињата на своите граѓани кои имаат право на глас на еден уреден стаисок, а во исто време да имаме десетина други државни документи, кои ги издаваат органите на управа, кои се релативно, или ајде да речеме и во

апсолутна смисла, прифатливи во задоволително евидентирање, како што се: лични карти, пасоши, уверенија за државјанство, изводи од матична книга на родени и тн. И сега, одеднаш врз основа на таа документација, што оваа држава ја градела 50 и повеќе години, да ние не можеме избирачкиот список да го средиме, како да сме никанти вчера, па да не знаеме со кого и со какви капацитети хумани располагаме во државата да можеме да ги ставиме на избирачкиот список. Апсолутно мислам дека се мистивицира една најобична работа за водеше на евиденција на избирачкиот список, од луѓе кои апсолутно мислам дека имаат намера да ги заматат работите до тој степен да станат невозможно тие да се презентираат во јавноста како чисти.

Ова што господинот Данило Глигоровски го кажа на говорница и ги пренесе ставовите на ВМРО-ДПМНЕ е една таква магла, е едно такво пристапуваше од страна на оваа пратија, или пратеничка група, ако тој ги води тие работи во работната група кај господинот Иџет Мемети, еден таков пристап од една владеачка партија, која искрено мислам дека треба да не загрижи сите. Меѓутоа, она што ме охрабрува што господинот Мемети очигледно, поинаку ги презентира работите овде, мислам дека ќе дојдеме до правото решение.

Инаку, од луѓе кои мислат дека во изборниот список зголемувањето се должи само на природниот прираст, без притоа, апсолутно, да разберат што е природен прираст на населението и го третираат како новодојдени во списокот без облик, без механички прилив, или да не се соопштува овдека дека прскањето со спреј на прстот на гласачите е врвното демократско достигнување, мислам дека апсолутно турка во насока во која Македонија, изгледа и почна да се движи. Дека ние не можеме апсолутно да воспоставиме државна контрола и суверенитет, а вчера овде некој изнесуваше за суверенитет од истата партија, избирачките списоци ако постојат, спрејот е непотребен. Тој како спреј се употребува само таму како компензација е или сурогат на избирачкиот список, друг начин нема да евидентирате, за што не постои избирачки список, па ќе го жигосате секој граѓанин на прстот со спреј. Доколку постојат избирачки списоци, спрејот е ирелевантен.

Второ, сите ние кои сме учествувале во овој Парламент и нема човек кој не учествувал во избори во еден, два

или сите мандати, односно во еден два или два или сите изборни циклуси во оваа држава, нам ни е совршено јасно на сите дека спрејот на прстот не го спречува изборниот фалсификат. Вие знаете во општина Липково за време на претседателските избори како господинот Трајковски ги спои 2% од избирачкиот список. Со тоа што влегоа 10 луѓе внатре и уфрлија 800 ливчиња со оружје. Тие кои попречија, кои прашаа зошто тоа се случува добија штрафцигер во раката, или клупа по глава. Тие 10 луѓе ќе ги жигосате со спреј, не е проблем, меѓутоа тие ќе уфрлат внатре 1000 ливчиња и што, изборниот фалсификат не може да се спречи на начинот кој во Македонија се врши фалсификат по пат на жигосување со спреј на луѓето, затоа што кај нас изборниот фалсификат не се должи на неуредност на списоците кој може и кој не може да гласа, туку се должи на фактот дека фалсификатот се спроведува по пат а насилство кој го елиминира изборниот список во моментот на фалсификување. Влегуваат 10 луѓе со насилство и тоа ни спреј, ни инфра црвени зраци ни отисок не може ништо да спречи. Господинот Данило Глигоровски нас ни објаснува овде половина час какви криви имало во пирамидата на населението или на гласачките списоци, само не може да објасни како тоа во време на неговата власт 1999 година во општина Липково има издадено 8 легитимации од граѓаните на Липково, издадени од Министерството за правда, а уфрлени и заокружени во списокот 900 гласачи. За тоа господинот Камбовски од господинот Љубчо Георгиевски беше сменет од функција. Затоа што јавно соопшти дека во тетовско и во гостиварско и во кумановско се уфрлени повеќе ливчиња отколку што има изборни леитимации поделени од Министерството за правда. Потоа, Врховниот суд ги поништи тие избори, а господинот Камбовски за правдата што сакаше да ја спроведе, го изгуби своето министерско место. Сега ние сакаме да го спречиме со спреј. Тоа не може да се спречи. Нас ВМРО-ДПМНЕ и неговата власт не доведе во ситуација изборните списоци да стануваат ирелевантни за изборниот процес. Вие можете да уфрлите секогаш онолку ливчиња, колку што сакате по пат на насилство и со тоа нема спречување на никаква друга правна регулатива. Со правна регулатива не може да се спречи насилството. Тоа едноставно може да се елиминира со политичка волја на оние кои што го спроведуваат. И од тој агол гледано и од тоа што се зборуваше од претставниците на ВМРО-ДПМНЕ единственото што остана елиминација на

насилство, јас не знам тоа како ќе се случи во оваа држава, затоа што гледам дека сеуште постојат луѓе кои веруваат во таквиот метод на избори во нашата држава. Апсолутно што мислам дека треба нешто да се направи, иако сме опозициона партија е да дадеме повеќе поддршка на концептот на господинот Мемети, иако сме опозиција на неговата Влада го заговара, отколку концептите што ги заговараат неколку пратеници на ВМРО-ДПМНЕ.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор господинот Александар Пандов.

АЛЕКСАНДАР ПАНДОВ:

Благодарам претседателе. Би сакал да поставам прашање до пратеникот Никола Поповски, како добар познавач кој министер добива мандат, кој губи и зошто го губи, дали го има одговорот зошто во тоа време премиерот Бранко Црвенковски го смени министерот Љубомир Фрчковски од својата функција, бидејќи гледам знае зошто актуелниот премиер ги менува министрите. Дали во тоа време сменетиот министер за внатрешни работи господинот Фрчковски неговиот премиер има информација зошто бил сменет.

(Со седницата продолжува да претседава господинот Оломан Су-лејмани, потпретседател на Собранието).

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот Александар Пандов. За реплика се јавува господинот Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Јас обично немам намера да одговорам на прашања од пратениците, тоа е нешто што е вон Деловникот на ова Собрание, меѓутоа мислам дека вистинското прашање со господинот Фрчковски не е зошто тој е сменет, туку вистинското прашање е зошто сегашната гарнитура на господинот Фрчковски во текот на три ипол години го користи за врвен советник и во Владата и во Министерството за внатрешни работи, а сега и во претседателската канцеларија.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот Никола Поповски.

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и ги молам службите да ги повикаат пратениците, бидејќи ќе мораме да гласаме. Ги молам пратениците да

влезат во салата. За процедурално се јавува господинот Тито Петковски.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Господине потпретседателе, почитувани колеги,

Сакам да сугерирам, бидејќи се работи за законодавство по кој треба да се одвиваат наредните парламентарни избори и за да запазиме некоја динамика до 15 мај најдоцна да се донесат овие закони и да дадеме можност на Владата врз основа на оваа расправа да подгсѓви Предлог на закон, јас сакам да ви предложам да закажеме термин за гласање. Тоа треба да биде денеска. Вака очигледно, практиката покажува дека имаме неодговорен однос на пратениците. На пример, дали во 16, во 16,30, во 17 и да ги замолиме координаторите на пратеничките групи да обезбедат можност по овие два проекта да се гласа и веднаш во текот на утрешниот ден да се достават до Владата.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот пратеник Тито Петковски. Тука исто размислуваме и ако имаме доволно кворум да гласаме, тогаш ќе гласаме по двата предлога, ако не, продолжуваме по точките по кои имаме само општа расправа. Вечерва ќе работиме до доцните вечерни часови.

Ги молам службите да ги пребројат пратениците и да констатираме дали имаме доволен број пратеници за да пристапиме кон гласање по двата предлога.

Ги повикувам пратениците да влезат во салата, бидејќи недостастуваат само мал број пратеници да имаме доволен кворум да почнеме да гласаме. Ги молам пратениците да седнат на своите места, а останатите, кои се надвор од салата да влезат во салата. Истовремено, службите уште еднаш нека ги пребројат пратениците да го констатираме точниот број на пратеници. Ги молам координаторите ако можат од секоја пратеничка група да влезат барем двајца пратеници, за да можеме да почнеме со гласањето.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Колеги пратеници, седнете на своите места и продолжуваме со работа, бидејќи очигледно е дека имаме кворум за работа. Бидејќи го завршивме општиот претрес на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок.

1. Собранието на Република Македонија го усвојува предлогот за донесување на закон за избирачки список.

2. Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието ќе

му достави предлог на закон, при што ќе ги има предвид мислењата и укажувањата содржани во извештаите на работните тела и од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија.

3. Овој заклучок, заедно со извештаите на работните тела и стенографските белешки од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија да се достават до Владата на Република Македонија и до Министерството за правда.

Предложениот заклучок го ставам на гласање.

Господинот Данило Глигоровски, ќе се изјасни како ќе гласа.

ДАНИЛО ГЛИГОРОВСКИ:

Го користам процедуралното право од пет минути да се изјаснам како ќе гласам. Ке гласам за овие заклучоци, меѓутоа, во текот на дискусијата на колегата Поповски, беше навистина ставен еден политички квалификатив, кој што би сакал во овие три минути да го продискутирам. Имено, беше кажано дека половина час на пратениците магла сум кажувал и воопшто на македонската јавност. Јас се обидувам наместо политички квалификативи во дискусиите, да употребувам аргументи и факти.

Постојат две можности за фалсификат. Едниот е неинтелегентен, со груба шила, а другиот е интелегентен со системско одметнување некаде далечната 1994 година. Со овој чин денеска што ќе гласаме за поддршка и на овој список на некој начин поставуваме политички консензус дека сакаме на следните избори било кои фалсификати, било што што е од фазата на неправилност да го елиминираме. Јас зборував за еден тип на неправилност со одредени бројки. Господинот Поповски исто така спомна одредени бројки 103% и тн. ние за тоа сеуште мислам дека трпеме и сеуште трпиме големи политички реперкусии, спомнувајќи ги изборите претседателските на господинот Трајковски. Можеби и понатаму ќе трпиме, меѓутоа, мислам дека денеска со чинот на гласањето за ова на некој начин поставуваме политички консензус со предвидениот спреј, со политичката волја, со контролата, меѓународната пауза засилена и домашна контрола, истакнуваме политичка желба, политички консензус да се обидеме да направиме избори кои што ќе бидат елиминирани од секаков сомнеж. Така што се надевам дека не продавав магла, кажувајќи одредени бројки. Исто така,

мислам дека и господинот Поповски има политички легитимитет да ме обвини дали сум продавал магла или не, меѓутоа, сепак, мислам дека со чинот на самото гласање ние ќе ги елиминираме и едните и другите недостатоци и да породолжиме во еден нов правец. Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот Данило Глигоровски.

Како ќе гласа господинот Ѓорѓи Спсаов, сака да каже.

ЃОРЃИ СПАСОВ:

Јас ќе гласам за законот за ако Данило Глигоровски ми објасни која е разликата помеѓу неинтелегентното и интелегентното фалсифкување на изборите и дали ВМРО-ДПМНЕ ги фалсификувал изборите неинтелегентно а СДСМ тоа го правел интелегентно. И ако ВМРО-ДПМНЕ тоа го правел неинтелегентно зошто го правел неинтелегентно. Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот Ѓорѓи Спасов.

Ве молам да гласаме.

Вкупно гласале 78 пратеници, од кои за гласале 78, воздржани ниту еден, против ниту еден.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Минуваме на точка 27.

Бидејќи општиот претрес е завршен и по оваа точка на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

1. Собранието на Република Македонија го усвојува предлогот за донесување на закон за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија.

2. Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието ќе му достави предлог на закон при што ќе ги има во предвид мислењата и укажувањата содржани во извештаите на работните тела и од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија.

3. Овој заклучок заедно со извештаите на работните тела и стенографските белешки од расправата на Собранието на Република Македонија да се достави до Владата на Република Македонија и Министерството за правда.

Предложениот заклучок го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

Вкупно гласаа 77 пратеници, од кои за 77, воздржани ниту еден, против ниту еден.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок. Продолжуваме со расправа по предлог за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование.

Продолжуваме со претрес по предлогот за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование.

Овој закон е поднесен од Владата на Република Македонија.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

По точката 7 за високото образование расправата е завршена.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Дали министерот бара збор во врска со предложеното.

НЕНАД НОВКОВСКИ:

Точката 7 е претходниот закон за гласање.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Процедурално никој не ми се јавил.

Биљал Лутфи процедурално сега се пријави.

БИЛАЛ ЛУТФИИ:

Господин потпретседателе, колеги пратеници,

Колку што јас се сеќавам точката под реден број 7 - Предлог за донесување закон за изменување и дополнување на Законот за високо образование со Предлог на закон општата расправа заврши. Затоа, видете со секретарката таму и ако сега треба да продолжиме со работа би требало според логиката од точката 7 да почнеме, така што кога ќе стигнеме до точка 9, тогаш сигурно и претставникот на Владата односно министерот за образование ќе се искажува по однос на таа точка. Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот Лутвиу.

За збор се јави министерот за образование, господинот Ненад Новковски.

НЕНАД НОВКОВСКИ:

Ова е предлогот од пратениците точката 7 кој што помина низ расправата, по потоа тука дојдовме до гласање. Нашата расправа е на точката 9 која ќе продолжи веднаш потоа.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Продолжуваме со работа по точката 7 - Предлог за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование, со Предлог на закон.

Бидејќи е заклучен претресот по предлогот за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование, поднесен од пратениците и Сејфедин Харуни, на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок.

Собранието го усвојува предлогот за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование.

Ве молам да гласаме.

Вкупно гласаа 64 пратеници, од кои 38 за, 5 воздржани, 21 против.

Констатирам дека заклучокот не е усвоен.

Продолжуваме по точката 9 - Предлог за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование.

Продолжуваме со претрес по предлогот за донесување на законот за високото образование, поднесен од Владата на Република Македонија.

Има збор министерот Ненад Новковски.

НЕНАД НОВКОВСКИ:

Да, овде имавме уште неколку пријавени дискусанти, меѓутоа, на почетокот не беше јасно кажано дека се работи за донесување во две фази на законот, дека сега ова е предлог за донесување на закон. Ова е првата фаза дека се постави во две фази, за да се даде дополнителна можност за изјаснување на високообразованите институции во однос на оној предлог кој што беше доставен. Јас зборував со пратеникот Саво Климовски кој што беше на листата, тој рече дека во тој случај се повлекува од дискусијата.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Дали некој друг бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

1. Собранието на Република Македонија го усвојува предлогот за донесување закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование.

2. Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието

ќе му достави предлог на закон при што ќе ги има предвид мислењата и укажувањата содржани во извештаите на работните тела од расправата на седницата на Собранието.

3. Овој заклучок заедно со извештаите на работните тела и стенографските белешки од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија да се достави до Владата на Република Македонија и до Министерството за образование и наука.

Предложениот заклучок го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

За предлогот гласаа 70 пратеници, од кои 50 за, 1 воздржан, 19 пратеници гласаа против.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Минуваме на точка 10 - Предлог аз донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за средно образование со Предлог на закон.

Предлогот за донесување на законот, со Предлогот на законот и извештаите на работните тела на Собранието Ви се доставени односно поделени.

Согласно точка 2 на амандманот X на Уставот на Република Македонија овој закон се донесува со мнозинство гласови од присутните пратеници, при што мора да има мнозинство од гласови од присутните пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се во мнозинство во Република Македонија.

Отворам претрес по Предлогот за донесување на закон.

Молам, кој бара збор?

Министерот за образование, господинот Ненад Новковски.

Повелете господине министер.

НЕНАД НОВКОВСКИ:

Овде се работи за промени во Законот за средно образование кои што се однесуваат на реформите на системот, пред се на начинот на оценување, на воведувањето на промените во гимназинското образование кое што се стреми кон поголема индивидуализација на наставата и кон воведување на националната стандартизирана матура. Пред се, промените се однесуваат на усогласувањето со европските начини на оценување во средното образование. Исто така, се вклучува и меѓународната матура во системот на образованието. Има уште неколку помали промени кои што се

однесуваат на усогласувањето со другите промени на законите, на називите на Министерството, Бирото за развој на образованието, кое што сега има друго име. Значи, целосно се однесува на реформите во системот кој што се веќе отпочнати. Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на министерот господинот Ненад Новковски.

Дали некој друг бара збор?

Господинот Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Господине потпретседателе, со оглед дека овој закон од декември 2001 година е усвоен после уставните промени во Република Македонија, меѓутоа пред Законот за локална самоуправа, кој беше усвоен после тоа во нашето Собрание. Јас би сакал да го прашам министерот дали сите одредби од овој закон се во согласност со Законот за локална самоуправа и во согласност со промените кој тој закон ќе ги предизвика во средното образование или овој закон го носиме за период до донесување на новиот закон, со кој ќе го усогласиме со локалната самоуправа. Мислам дека е јасно што прашувам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г-динот Никола Поповски.

Има збор министерот Новковски.

НЕНАД НОВКОВСКИ:

Во поглед на промените кои следуваат од промените во Законот за локалната самоуправа тоа е предвидено да се спроведува во фази со кои ќе се зголемуваат ингеренциите на локалната самоуправа пред крајот на оваа година е предвидено донесување на нови закони за основно и сред-но образование со кои ќе се зголемат надлежностите на локалната самоуправа во образованието. Инаку, системски гледано ова не е во спротивност со новиот закон затоа што законот предвидува дека локалната самоуправа учествува во соработка со централната власт, значи дека не се исклучува со законот, меѓутоа, не ги исполнува барањата кои се очекуваат од тој закон за сега. Овде се промените кои се однесуваат на реформите во системот, а зголеменото учество на локалната самоуправа во основното и средното образование се предмет на законите кои се во подготовка и ќе бидат поднесени до Собранието во текот на оваа година.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на министерот г-дин Ненад Новковски.

Дали некој друг бар збор?

Г-динот Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

По ова образложение од страна на министерот би сакал сепак да укажам на моето мислење дека членот 18 од Законот кој денеска е на дневен ред мислам дека не е во правилна насока измената на законот, само да потсетиме дека по постојниот Закон во овој момент директорот на јавното училиште се именува и разрешува од министерот надлежен за работите на образованието, по мислење на Педагошкиот завод на Македонија и Училишниот одбор. Како што знаеме Училишниот одбор кој дава мислење е составен паритетно од вработените, од претставници на родителите на децата кои учат во тоа училиште и од двајца советници кои ги избира Советот на општината на чија територија се наоѓа училиштето.

Сегашната измена која се нуди од Владата предвидува дека за именувањето на директорот и неговото разрешување од страна на министерот мислење дава само Бирото за развој, а согласно со надлежностите на Законот за локална самоуправа, очигледно е дека надлежностите ќе се децентрализираат уште повеќе кон општината, па спрема тоа мислам дека би било добро надлежноста на оној дел кој општината сега го покрива да не се измести од законот.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г-динот Никола Поповски.

За збор се јави министерот Ненад Новковски.

НЕНАД НОВКОВСКИ:

Ова само ја разјаснува постојната ситуација каде процедурите не беа јасно искажани, тоа ќе биде во полза на новиот закон затоа што многу поленсо ќе може да се префрлаат надлежностите, јасно дефинирани процедури каде што ќе се изменат и улогите. Мислам дека е во позитивна насока токму затоа што ќе помогне јасно да се дефинираат процедурите и во тие процедури улогите на учесниците ќе бидат ставени точно на вистинските места. Значи, таму ќе биде кажано на пример за основните училишта, директорите ги именуваат Советот на општината по таа процедура.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на министерот Ненад Новковски.

Дали некој друг бара збор?
(никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот.

Ги молам службите да ги пребројат пратениците, бидејќи треба да гласаме за заклучоците. (службите ги пребројуваат пратениците)

Во салата се 45 пратеници.

Пауза до 16,00 часот, тогаш продолжуваме со работа.

(Седницата прекина со работа во 15,10 часот)

(По паузата седницата продолжи со работа во 16,15 часот)

Ги молам пратениците да влезат во салата, а во меѓувреме службите да ги пребројат пратениците да видиме дали имаме доволен број на присутни пратеници за да можеме да продолжиме со расправата.

Во салата има 36 присутни пратеници.

Ги молам службите уште еднаш да ги пребројат пратениците.

Во салата има 39 пратеници.

Колеги пратеници, во салата се присутни 39 пратеници очигледно дека немаме кворум за работа.

Седницата ја закажувам за утре во 11,00 часот.

(Седницата прекина со работа во 16,20 часот).